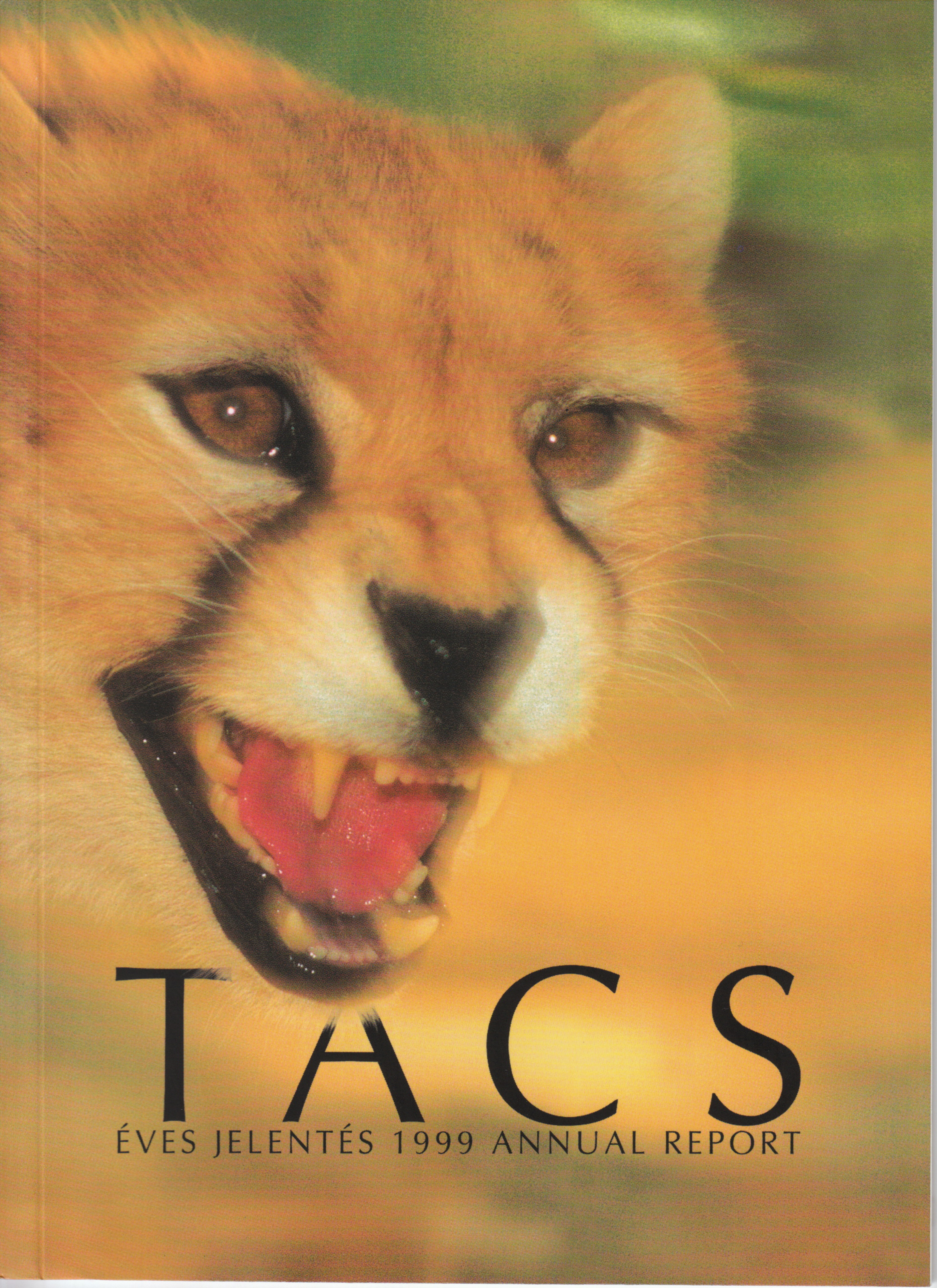

TACS

ÉVES JELENTÉS 1999 ANNUAL REPORT

IRÁN

» ZÁRKÓZOTT ORSZÁG RITKA TERMÉSZETI KINCSEKKEL «

Fotó: Buzás Balázs

A Golestan Nemzeti Park erdős dombvidéke az iráni leopárd populáció egyik utolsó menedéke.

A Tacs Alapítvány egyszemélyes küldöttségként Buzás Balázs kollégánk, Alapítványunk emléskutatással foglalkozó tagja közel egy hónapot töltött Iránban az idei év szeptemberében.

Feladata elsősorban az volt, hogy az egyedülálló élővilággal rendelkező ázsiai országban folyó természetvédelmi munkákról információkat gyűjtsön, s keresse az esetleges hosszú távú együttműködés lehetőségeit helyi szervezetekkel. Az alábbiakban Balázs beszámolóját olvashatjuk:

A Közel-Kelet országai már régóta felkeltették a zoológusok figyelmét, de a térség politikai konfliktusai sok esetben akadályozták a kutatások beindítását. Napjainkban azonban a térség legbiztonságosabb és legérdekesebb országa az Iráni Iszlám Köztársaság, mely geográfiai helyzetének köszönhetően rendkívül fontos része a Palearktikus régiónak.

1.648.000 km²-es területén egyaránt megtalálhatók a magashegyi régiók (Elburz, Zagros), a szubmediterrán erdők (Mázandarán), a szubtrópusi erdők (Baluchistán, Hormozgán), sivatagok, félsivatagok (Dasht-é Kavir, Dasht-é Lut), közép-ázsiai sztyeppék (Khorásán), a szubtrópusi mangrove erdők (Hormozgán) és az egyedi szigethegységek (Kermán, Yazd) is. Irán területének fele hegység (Alborz, Zagros), összes területének 8 %-a erdő, 23 %-a sivatag és további 55 %-át borítja természetes vegetáció. Számos faj és alfaj kizárólag Irán területén őshonos. Ezen összetevőkből adódóan Irán faunája rendkívül érdekes és egyedülálló, tudományos szempontból a térség legérdekesebb része.

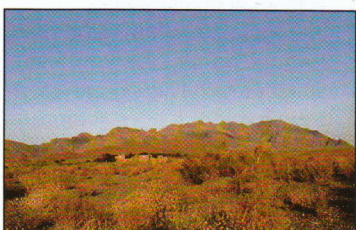
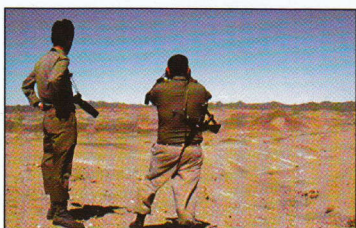
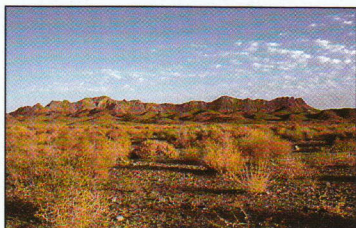
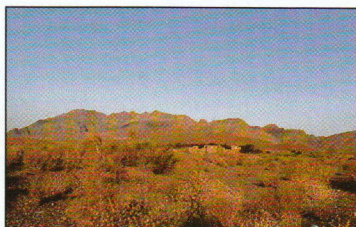
Mi sem példázza ezt jobban, mint az a tény, hogy pár száz éve még négy nagymacska faj élt Irán területén. Északon a hatalmas termetű kaszpi tigris (*Panthera tigris virgata*), a délnyugati Zagros-hegységben a perzsa oroszlán (*P. leo persica*), a középső, kopár vidéken a sahara gepárd (*Acinonyx j. venaticus*) és az egész ország területén a perzsa leopárd (*P. pardus saxicolor*).

Iráni tanulmányutam célja elsősorban Irán Nemzeti Parkjainak felkeresése és kapcsolatteremtés volt.

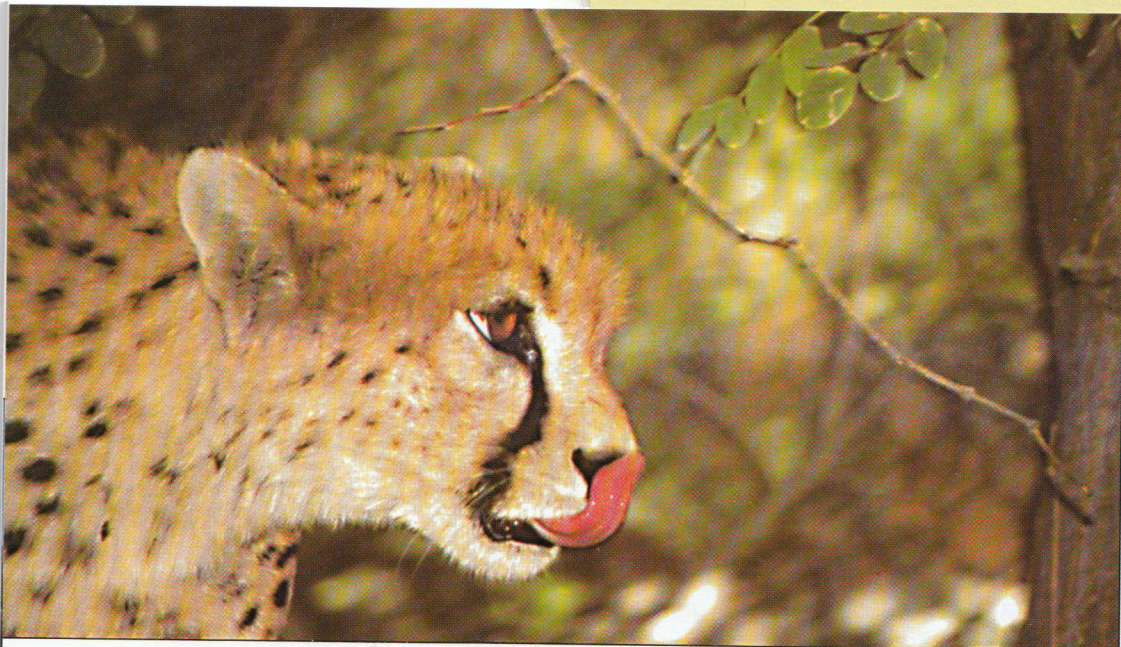
Az iráni kormány Környezetvédelmi Minisztériuma (Department of Environment, DOE) vendégeként utam első állomása a Golestan Nemzeti Park, amely Irán legnagyobb leopárd populációjának otthonául szolgál. Sajnos a Parkon átvezető, nagy forgalmú műút és a vadorzás együttes hatása nem tesz jót a vadállományoknak.

Teljesen más biotóp fogadott a Khor Touran Nemzeti Parkban, ahol a térség legritkább ragadozója, az afrikai szavannákról jól ismert gepárd (*Acinonyx jubatus*) egyik alfaja, a sahara gepárd (*A. j. venaticus*) fennmaradt példányai és irán legnagyobb vadszamar, pontosabban onager (*Equus hemionus onager*) populációja él. A Park bejárása közben több alkalommal szomorúan tapasztaltam, hogy az állatok nagyon óvatosak, félénkek, ami az orvvadászat eredménye.

A hatalmas kiterjedésű Khor Touran Nemzeti Parkban fegyveres rendőrök védik a gepárdok és onagerek életét.

Fotó: Buzás Balázs

Forró: Buzás Balázs

Marita, az 5 éves szahara gepárd fájának egyetlen, fogságban élő példánya. Pardisan Park, Teherán.

A szahara gepárd valaha egész Észak-Afrikát, sőt Délnyugat-Ázsiát is benépesítette. Külsőre egy rosszul táplált, fiatal gepárdra hasonlít. Színezete, így pettyei is világosabbak a Szahara alatti régióban élő gepárdénál. Evolúciója kérdéses, de tény, hogy kevesebb táplálékhoz jut, mint a Szahara alatt élő fajtársai, így folyamatos kipusztulása egy természetes folyamat része. Ökológiájáról keveset tudunk. Táplálékát főleg a sivatagi gazellák (*Gazella gazella*, *G. subgutturosa*), esetleg nyulak (*Leporidae*) alkotják. Fennmaradása elsősorban a gazellák lététől és a teljes vadászati tilalomtól függ. Ez utóbbit a hajdani és a ma feltételezett élőhelyek zömében már korábban elrendelték.

A DOE és a Nemzetközi Természetvédelmi Unió (IUCN) Macska Specialista Csoportjával (Cat Specialist Group) közösen több védett területet is kijelölt az ország középső, félsivatagos és sivatagos tartományaiban (Esfahán, Kermán, Khorásán, Semnán, Yazd). Az itt fennmaradt, mintegy 50-100 vadon élő példányt szigorúan védik. Az itt élő példányok esetleges szaporulata képezné a Türkmenisztánból és Kazahsztánból a 60-as években kipusztult gepárd visszatelepítésének alapját, de ez még a jövő zenéje. Zárttéri szaporításukra a közeljövőben biztosan nem kerül sor. Az Állatkertek Világszövetségének

In this September more than four months have been spent in Iran by Mr. Balázs Buzas, who works for mammals at Tacs Foundation. His mission was to collect information on all kind of conservational works done in the country and to look for possible co-operations with local organisations.

The summary of his report: unfortunately on the basis of the political situation and the mentality of country leaders local organisations are quite uncommunicative, sometimes they are afraid of receiving conservational publications written in English as they might be any problems about it. It does not mean that his trip was fruitless, as he got in contact with some universities, researchers and national parks, but when we work out the details of co-operation, we have to keep in mind all the specific situations of the country. Naturally we hope that Tacs volunteers will work soon for outstanding conservational projects in Iran.

tagjai közül egy sem rendelkezik szaharai vagy ázsiai származású példányokkal. Iránban egyetlen nőtényt tartanak a DOE Pardisan Park vad-rehabilitációs telepén.

A faj fennmaradása kétséges, ugyanis a populáció egykori beszűkülésének hatására elvesztette genetikai változatosságát, így védtelen az ökológiai változásokkal és a legegyszerűbb macskabetegségekkel szemben is.

Az út során az adott fajokat és azok élőhelyét fotókon dokumentáltam, melyeket az IUCN Macska Specialista Csoport rendelkezésére bocsátok.

Sajnálatos módon a politikai helyzet és az ország vezetési mentalitása miatt a helyi szervezetek eléggé zárkóztak, sok helyütt angol nyelven íródott anyagokat nem is voltak hajlandók elfogadni, mert esetleg problémájuk származhat belőle.

Mindez nem jelenti azt, hogy utam eredménytelen volt, hiszen több egyetemmel, kutatóval, nemzeti parkkal felvettük a kapcsolatot, de az együttműködési feltételek kidolgozásában óvatosan, az ország játékszabályainak megfelelően kell eljárnunk.

Természetesen bízom abban, hogy hamarosan Tacs önkéntesek végezhetnek kiemelkedő természetvédelmi programokat Iránban.

Az Irán területéről a múlt században kipusztult oroszlán (*Pantera leo persica*) már csak Takht-e Jamshid (Persepolis) domborművein látható.

FOTÓ: BUZÁS BALÁZS

EXPEDÍCIÓINK SORÁN MI IS A BÁRMILYEN
KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT GYORSAN ELKÉSZÍ-
THETŐ KNORR ZACSKÓS LEVESEKET ESSZÜK.
KÖSZÖNJÜK A TÁMOGATÁST!

A TACS MINT SZERVEZET

Az emberi civilizáció fejlődése jelenleg a természet kárára történik. Minden nap, amikor semmit sem teszünk, egy újabb lépés a felé, hogy véglegesen tönkretessük Földünk ökológiai rendszerét.

A FOLYAMAT MÉG MEGÁLLÍTHATÓ!

A fenntartható fejlődés megvalósítása, mely az erőforrások ésszerű és csak a megújulás mértékéig való kiaknázásán alapul, az emberiség első számú feladata az új ezredév küszöbén.

**AZ UTÁNUNK JÖVŐ GENERÁCIÓNAK UGYANOLYAN
LEHETŐSÉGEKET KELL BIZTOSÍTANUNK, MINT AMILYENEKET
SZÜLEINKTŐL ÖRÖKBE KAPTUNK!**

Ennek részeként a természetvédelem legnagyobb feladata a biodiverzitás, az élet sokszínűségének megőrzése. A Természetvédelmi AkcióCsoport is ezért dolgozik.

A TACS CÉLJAI

- A Föld 33 Biodiverzitás Fókuszterületének kiemelt védelme
- Tudományos kutatások, publikációk támogatása
- További állatfajok kihalásának megakadályozása
- Magyar szakemberek nemzetközi továbbképzése
- A társadalmi összefogás erősítése

A Természetvédelmi AkcióCsoport az egyetlen olyan magyar székhelyű alapítvány, mely nemzetközi szinten is foglalkozik természetvédelemmel. A világ 6 földrészének 41 országából 49 társszervezete van, melyekkel szorosan együttműködve hajtja végre céljait.

Kérjük segítse munkánkat, lépjen be támogató tagjaink sorába!

A taggá válás feltételeiről kiadványunkban további részleteket olvashat. Ha kérdése van kérjük forduljon bizalommal központi irodánkhoz:

H-1074 BUDAPEST
CSENGERY UTCA 11.
TELEPHONE: +36.1.4618004
FAX: +36.1.4618008
E-MAIL: TACSHUN@ELENDER.HU

t a c s